

บทที่3 กรณีศึกษา

กรณีศึกษاب้านไทยมุสลิมในพื้นที่ภาคใต้

เรือน T1

เจ้าของเรือน	ชื่อ	นางชอคะ หลงทัน
ที่ตั้ง	บ้านเลขที่ 63 บ้านนา (หมู่ที่1) ตำบลเกตรี อำเภอเมือง จังหวัดสตูล	
วันที่สำรวจ	12 พ.ค. 2546	

ผังบริเวณและภูมิสถาปัตยกรรม

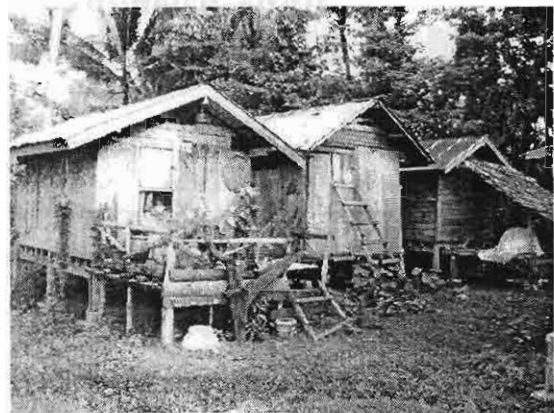
ผังบริเวณและภูมิสถาปัตยกรรมของบ้านหลังนี้เป็นลักษณะของเรือนชาวนา โดยตั้งอยู่ในลักษณะภูมิประเทศที่ราบหุบเขาที่เป็นพื้นที่การทำนาเกือบทั้งหมด มีการตั้งบ้านเรือนของชาวนาอยู่ในพื้นที่นาในลักษณะเป็นกลุ่ม (Cluster) ที่มีความหนาแน่นต่ำ มีการสร้างอาณาบริเวณของบ้านที่แยกออกจากพื้นที่นาด้วยแนวคันไถ้นานาชนิดที่มีลักษณะทึบ ในขณะที่ทุ่งนามีลักษณะเป็นพื้นที่เปิดโล่งที่กว้างขวาง

รูปที่ 3. 1 แนวคันไถแบ่งพื้นที่ระหว่างทุ่งนาและบ้าน

รูปที่ 3. 2 ลานบ้าน

รูปที่ 3.3 เรือนข้าวเปลือกถูกดัดแปลงเป็นที่อยู่อาศัย

ภายในอาณาบริเวณพื้นที่บ้านประกอบไปด้วยตัวเรือนสำหรับการอยู่อาศัยจำนวน 1 หลัง เรือนข้าวเปลือกจำนวน 3 หลัง ซึ่งแต่เดิมใช้เป็นที่สำหรับเก็บข้าวเปลือกจากการเก็บเกี่ยว ปัจจุบันมีการดัดแปลงใช้เป็นที่อยู่อาศัย มีโรงเลี้ยงสัตว์เช่น เล้าไก่ มีบ่อน้ำและลานสำหรับอาบน้ำ มีห้องส้วมอยู่ห่างจากตัวเรือน บริเวณบ้านส่วนใหญ่เป็นที่โล่งเป็นลานดินที่มีหญ้าขึ้นเหมือนเป็นสนามหญ้า โดยพบว่าบริเวณที่มีการใช้งานมาก เช่น ทางเดิน และบริเวณใต้ถุนเรือนจะเป็นลานดิน บริเวณรอบตัวเรือนมีการขุดร่องน้ำโดยรอบเพื่อรับน้ำจากชายคาเรือนเพื่อไม่ให้น้ำไหลเข้าไปยังบริเวณใต้ถุนเรือน เนื่องจากใต้ถุนเรือนมีการใช้ประโยชน์ในการเก็บเครื่องมือการทำนา เช่น รถไถนา นอกจากนี้ยังใช้เป็นพื้นที่ทำงานต่างๆ เช่น หัตถกรรม ทำดับจากสำหรับมุงหลังคา หรือใช้นั่งพักผ่อน เป็นต้น

รูปที่ 3.4 ลานอาบน้ำกลางแจ้งและห้องส้วม

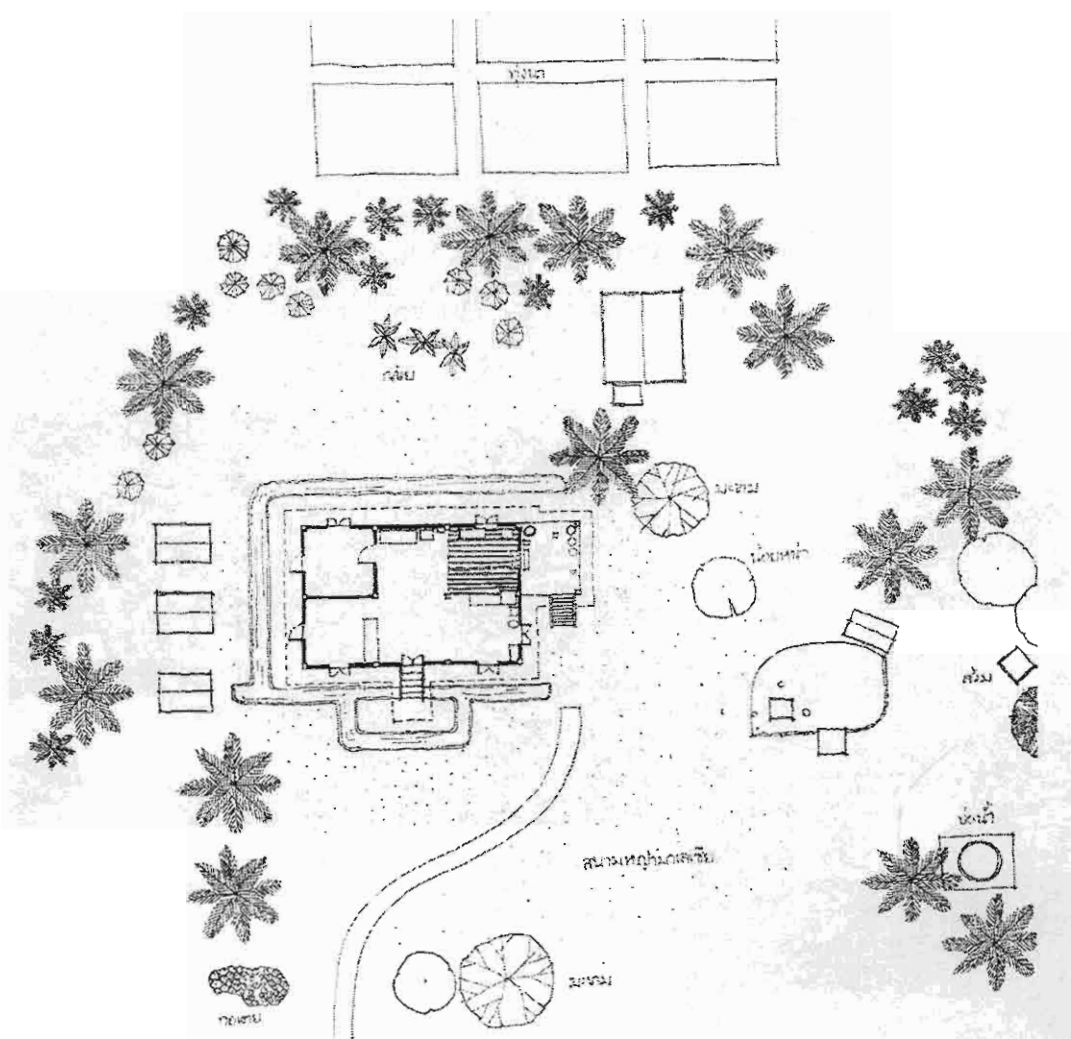

รูปที่ 3.5 ยกพื้นสำหรับใช้ทำงานบริเวณใต้ถุนเรือน

สำหรับในพื้นที่บริเวณบ้านมีการปลูกพืชพรรณต่างๆ โดยมีการปลูกพืชเช่น มะพร้าว หมากจาก กัลย ตามแนวอาณาเขตบ้านเพื่อแสดงอาณาเขตระหว่างบ้านและที่นา บริเวณลานบ้านมีการปลูกพืชจำพวกไม้ผล เช่น มะขาม น้อยหน่า มะม่วง มีพืชจำพวกเตย บอนขึ้นในบริเวณที่ลุ่มน้ำขังบริเวณหน้าบ้านและหลังบ้าน บริเวณหน้าเรือนข้าวเปลือกที่ถูกดัดแปลงเป็นที่อยู่อาศัยมีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เช่น บานบุรี

คุณลักษณะของสภาพปฏิกิริยาสังเคราะห์ในเรือนพื้นดิน:กรณีศึกษาเปรียบเทียบเรือนพื้นดินฯ
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่รัฐปรักและปีนัง ประเทศมาเลเซีย

ศนิ ล้มทองสกุลและคณะฯ

บ้านเลขที่ 63 ถนน
จ. เกษตร ๕ เมือง จ. สุพรรณบุรี

รูปที่ 3. 6 ผังบริเวณบ้าน TI นางชอตะ หลงทัน

สถาปัตยกรรม

ลักษณะเป็นเรือนชานาขนาดเล็กมีพื้นที่ประมาณ 50 ตร.ม. ล้อมรอบด้วยคันมะพร้าว ลานหญ้า และทุ่งนาเป็นเรือนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์ การใช้พื้นที่มีการใช้พื้นที่ใต้ถุนเรือนเป็นที่สำหรับทำงานและพักผ่อน มีส่วนเก็บของ พื้นที่บนเรือนประกอบด้วยโถงซึ่งต่อเนื่องกับบริเวณครัวซึ่งแบ่งพื้นที่โดยใช้การปูพื้นที่แตกต่างกันกล่าวคือบริเวณครัวจะเป็นพื้นไม้ดีเอ็นร่อนสำหรับเผาและทิ้งเศษอาหาร ห้องนอนเป็นห้องขนาดประมาณ 7 ตร.ม. กั้นด้วยฝาไม้ มีชานด้านนอกหลังเรือนซึ่งเป็นที่ประกอบอาหาร ไม่มีห้องน้ำในตัวเรือน

รูปที่ 3.7 ความสัมพันธ์ของตัวเรือนและสภาพแวดล้อม

รูปที่ 3.8 พื้นที่ภายในบริเวณโถงต่อเนื่องกับส่วนครัว

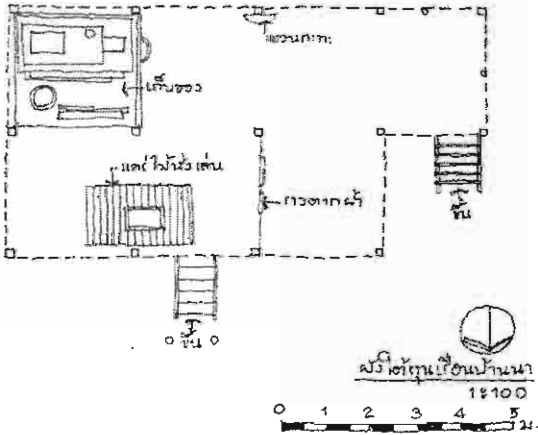
ลักษณะขององค์ประกอบเรือน

เป็นเรือนโครงสร้างไม้ ใต้ถุนสูงประมาณ 1.80 เมตร หลังคาเรือนรูปแบบทรงโบราณอ วัสดุปูหลังคาเป็นหลังคาเป็นสังกะสี ไม่มีฝ้าเพดาน บันไดทางขึ้นเป็นไม้แบบบันไดลิงทั้งทางด้านหน้าและส่วนครัว บันไดด้านหน้ามีหลังคากันสาดยื่นปิดกั้นฝนบริเวณทางขึ้น ผังอาคารเป็นไม้ดีเอ็นร่อนเกล็ดแนวนอน ไม่มีการประดับตกแต่ง มีช่องลมหลายระนาบติดเส้นดั่งบริเวณเหนือช่องเปิด พื้นภายในเรือนปูด้วยเสื่อสานสลับเสื่อน้ำมัน

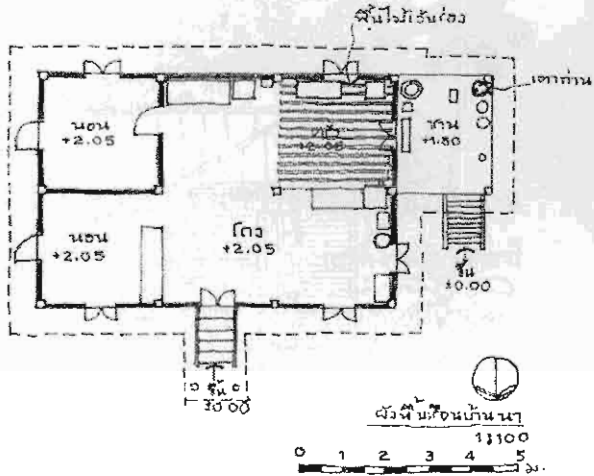
ทางผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าความเล็กและเรียบง่ายของเรือนที่ถูกห้อมล้อมด้วยสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์รวมถึงการอยู่อาศัยแบบพอมีพอกินเป็นคุณค่าทางสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมที่พบในเรือนหลังนี้มากกว่าลักษณะของสถาปัตยกรรมที่มีการประดับประดาหรือฝีมือช่างที่ประณีต

รูปที่ 3.9 ขานค้ำนอกหลังเรือนเป็นที่ซักล้างและประกอบอาหาร

รูปที่ 3.10 ผังใต้ถุนเรือน T1 นางซอคะ หลงทัน

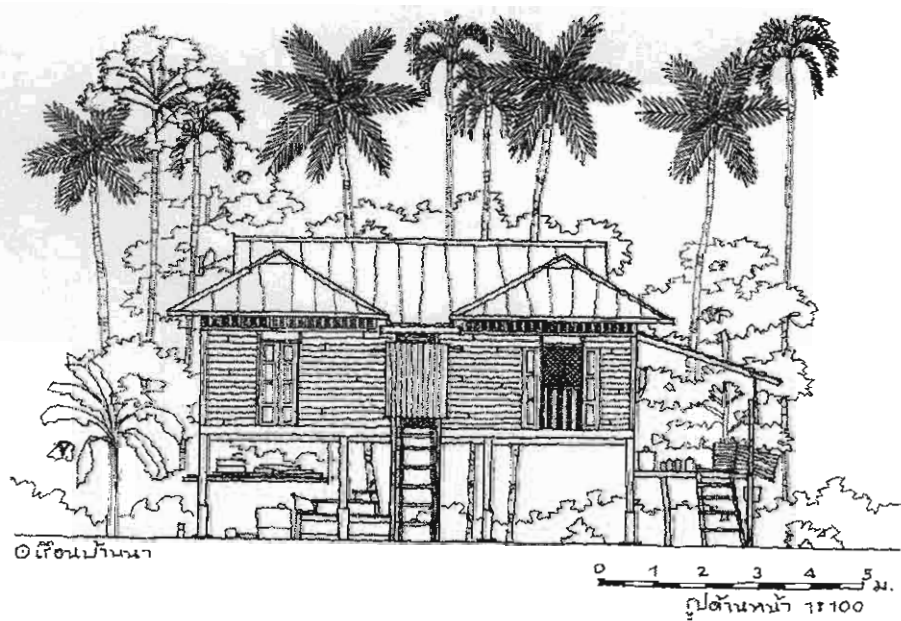
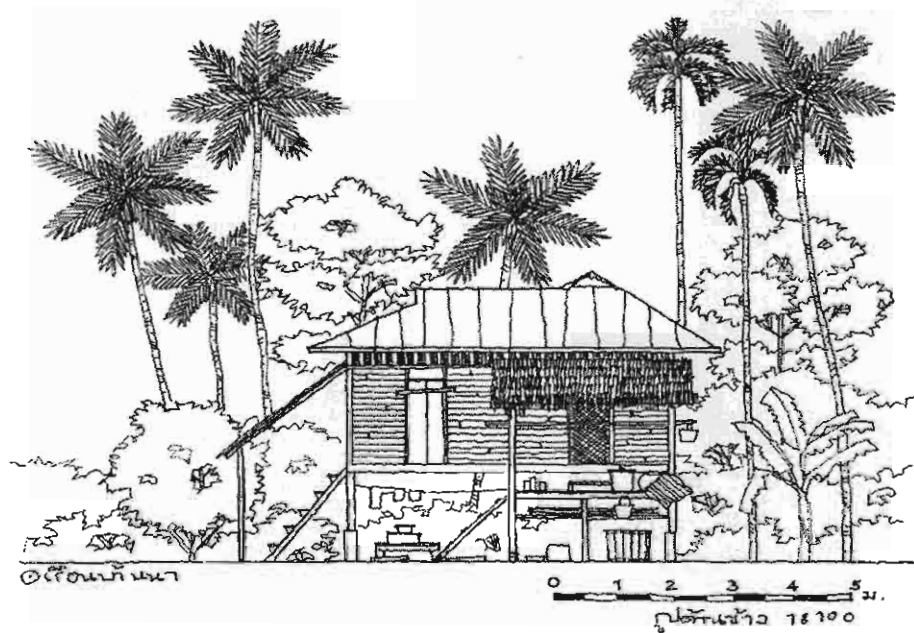
รูปที่ 3.11 ผังพื้นเรือน T1 นางซอคะ หลงทัน

ขนาดพื้นที่ใช้สอย

ขานหน้า	5.8 ตร.ม.
นั่งเล่น	20 ตร.ม.
นอน	14 ตร.ม.
ครัว	7.3 ตร.ม.

คุณลักษณะของสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมในเรือนพื้นถิ่น:กรณีศึกษาเปรียบเทียบกับเรือนพื้นถิ่นๆ
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่รัฐเปรักและปีนัง ประเทศมาเลเซีย

ศนิ อิมทองสกุลและคณะฯ

รูปที่ 3. 12 รูปด้านเรือน T1 นางชอตะ หลงทัน

เรือน T2

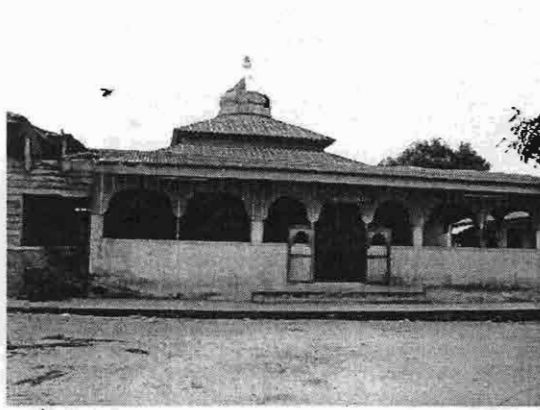
เจ้าของเรือน ชื่อ นายอาหมาด ปูห์ยัง

ที่ตั้ง บ้านเลขที่ 188 บ้านตำมะลัง(หมู่ที่2,3) ตำบลตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

วันที่สำรวจ 13 พ.ค. 2546

ผังบริเวณและภูมิสถาปัตยกรรม

ผังบริเวณและภูมิสถาปัตยกรรมของบ้านหลังนี้เป็นลักษณะของบ้านชาวประมงที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านบนเกาะตำมะลัง อยู่ใกล้ริมน้ำ ลักษณะหมู่บ้านมีความหนาแน่นค่อนข้างมาก บ้านแต่ละหลังอยู่ตั้งอยู่ใกล้ชิดกัน แบ่งพื้นที่บริเวณบ้านด้วยทางเดิน หมู่บ้านมีมัสยิดตำมะลังเป็นศูนย์กลาง

รูปที่ 3.13 มัสยิดตำมะลัง

รูปที่ 3.14 พื้นที่บริเวณหน้าบ้าน

ภายในบริเวณพื้นที่บ้านประกอบด้วยเรือนพักอาศัย 1 หลัง โดยมีลานหน้าบ้านต่อเนื่องกับลานทรายบริเวณรอบๆมัสยิดตำมะลัง แต่มีการปลูกไม้ยืนต้นเช่น มะม่วง ชมพู์ สาเก เพื่อแสดงอาณาเขต มีพื้นที่ในลักษณะต้อนรับแขกผู้มาเยือน โดยมีที่นั่งพักผ่อนในลักษณะเป็นความต่อเนื่องของส่วนตัวเรือนคือชานหน้าบ้าน และลานทรายหน้าบ้านที่มีต้นมะม่วงให้ร่มเงา มีม้านั่งไค้ด้นไม้ ส่วนบริเวณด้านข้างและด้านหลังบ้านที่ติดกับบ้านหลังอื่น มีการทำทางเดินระหว่างกัน ซึ่งทางเดินนี้สามารถเดินไปสู่พื้นที่ริมน้ำที่เป็นท่าเรือสำหรับจอดเรือซึ่งเป็นพื้นที่ที่ใช้ร่วมกันของคนในหมู่บ้าน บริเวณใต้ถุนเรือนมีการใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ คอกแพะแกะ เล้าไก่ โดยใช้เป็นลักษณะกรงซี่ไม้หรือใช้อวนขาดแล้วมาประกอบ นอกจากนี้ยังใช้เป็นพื้นที่เก็บของ พื้นที่ตากผ้า ที่วางโถ่งน้ำ บางครั้งก็อาจใช้เป็นพื้นที่สำหรับประกอบอาหาร บริเวณข้างด้านริมทางเดินที่การปลูกไม้กระถางหลากหลายชนิดทั้งไม้ดอกไม้ประดับและพืชผักสวนครัว โดยปลูกในภาชนะที่หาได้ เช่น ถังพลาสติก และมีการใช้อวนล้อมรอบเพื่อป้องกันแพะมาแทะกิน

คุณลักษณะของสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมในเรือนพื้นดิน:กรณีศึกษาเปรียบเทียบกับเรือนพื้นดิน
ในพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่รัฐเปรักและปีนัง ประเทศมาเลเซีย

ศนิ อิ่มทองสกุลและคณะ

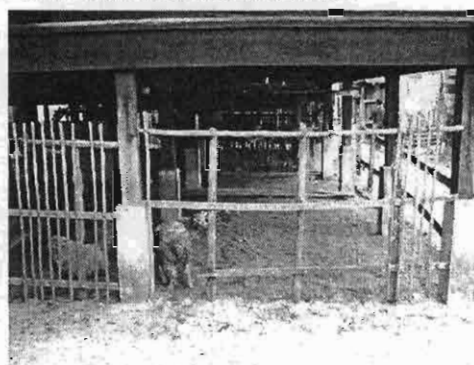
รูปที่ 3. 15 พื้นที่นั่งพักผ่อนและต้อนรับแขกบริเวณหน้าบ้าน

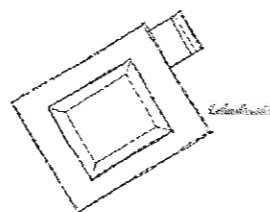
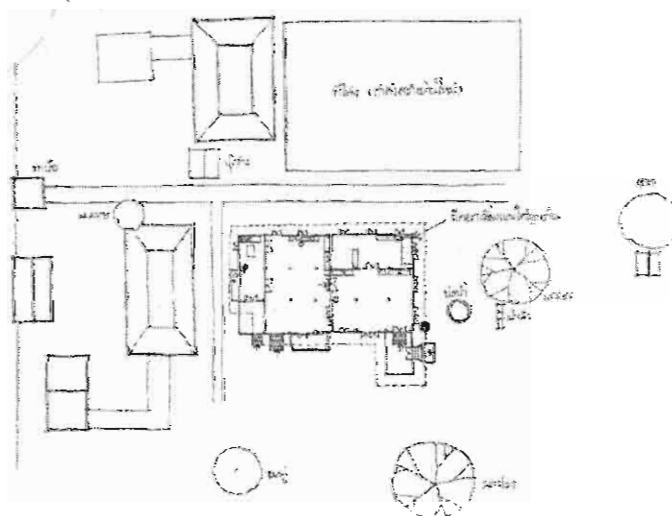
รูปที่ 3. 16 ลักษณะเรือนที่สภาพแวดล้อมโดยรอบ

รูปที่ 3. 17 ท่าเรือ

รูปที่ 3. 18 คอกสัตว์บริเวณใต้ถุนเรือน

บ้าน T2 บ้าน T2 บ้าน T2
บ้าน T2 บ้าน T2 บ้าน T2

รูปที่ 3. 19 ผังบริเวณบ้าน T2 นายสาหมาค ปู่ยัง

สถาปัตยกรรม

เป็นเรือนพักอาศัยของชาวประมง ลักษณะเป็นเรือนพักอาศัยขนาดเล็กมีพื้นที่ประมาณ 60 ตร.ม. การใช้พื้นที่ใช้สอยแบ่งเป็นสองส่วนคือ ส่วนตัวเรือนซึ่งประกอบด้วยพื้นที่นั่งพักผ่อน ห้องนอน และส่วนพื้นที่ครัวประกอบด้วยส่วนประกอบอาหาร และรับประทานอาหาร ซึ่งพื้นที่ทั้งสองส่วนมีขนาดเท่ากันหันหน้าออกทางด้านหน้าของเรือน บริเวณด้านหน้าเรือนมีส่วนทางขึ้นเรือนซึ่งเป็นลักษณะที่พบเฉพาะในเรือนมุสลิมคือมีลักษณะเป็นเรือนขนาดเล็กลดระดับจากเรือนใหญ่ประมาณ 1.00 เมตร ไม่มีผนังกันใช้เป็นที่รับแขกและนั่งเล่นกึ่งนอกรั้งใน ใต้ถุนเรือนใช้เป็นที่เลี้ยงแพะและไก่ แยกเป็นสัดส่วนชัดเจน มีการล้อมรั้วกันบางส่วน และตั้งเก็บน้ำขนาดใหญ่บริเวณด้านหน้าเรือน

ลักษณะขององค์ประกอบเรือน

เป็นเรือนโครงสร้างไม้ ใต้ถุนสูงประมาณ 1.80 เมตร ตัวเรือนประกอบด้วยหลังคาแบบจั่วปีกนก ส่วนครัวเป็นหลังคาทรงบานอ วัสดุปลูกหลังคาเป็นหลังคาเป็นสังกะสี ฝ้าเพดานพบเฉพาะส่วนตัวเรือนเป็นไม้อัด บันไดทางขึ้นเป็นคอนกรีตทั้งทางด้านหน้าและส่วนครัว เฉพาะบันไดด้านหน้าจะมีลักษณะผายออกซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่ได้รับอิทธิพลจากรูปแบบบันไดมะละกา ผนังอาคารเป็นไม้ตีซ้อนเกล็ดแนวนอน การประดับตกแต่งเน้นการใช้กระจกสีบริเวณช่องแสงของบริเวณโถงด้านหน้า ไม่มีการแกะสลักตกแต่งประดับประดา ผนังภายในเรือนปูด้วยเสื่อสานสลับเสื่อน้ำมัน

ลักษณะของหลังคาแบบจั่วปีกนกและเรือนขนาดเล็กติดกับแม่เรือนที่ใช้เป็นทางขึ้นด้านหน้าเป็นลักษณะรูปแบบเรือนมุสลิมที่พบเห็นเฉพาะในจังหวัดสตูลซึ่งได้รับอิทธิพลจากเรือนพื้นถิ่นของมาเลเซีย การใช้สอยพื้นที่ภายในจากรูปมวลของหลังคาแบบปีกนกนี้เป็นตัวช่วยในการแบ่งพื้นที่ชัดเจนนอกเหนือจากการกั้นห้องเนื่องจากความสูงของหลังคาที่เอียงจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้สอยให้เหมาะสมกับพื้นที่ต่างๆภายในตัวเรือน เช่นพื้นที่บริเวณนอนจะมีระดับของพื้นถึงฝ้าประมาณ 1.60 เมตร ซึ่งพื้นที่บริเวณนี้จะอยู่บริเวณช่วงปลายของหลังคา

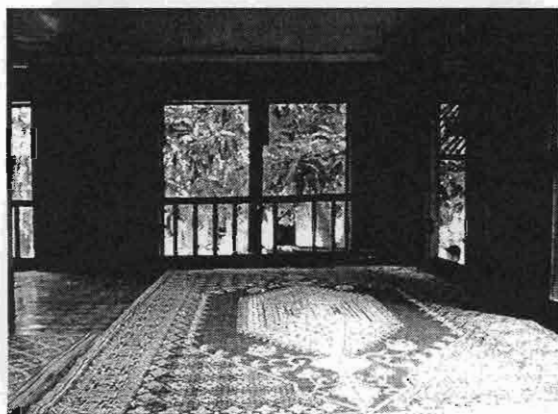
คุณลักษณะของสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมในเรือนพื้นถิ่น: ภูมิสถาปัตย์เปรียบเทียบเรือนพื้นถิ่น
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่รัฐเปรักและปีนัง ประเทศมาเลเซีย

ศนิ ลิ้มทองสกุลและคณะ

รูปที่ 3. 20 แสดงพื้นที่ส่วนหน้าเป็นเรือนขนาดเล็กใช้เป็นที่รับแขกและนั่งเล่น
ก่อนขึ้นสู่แม่เรือน

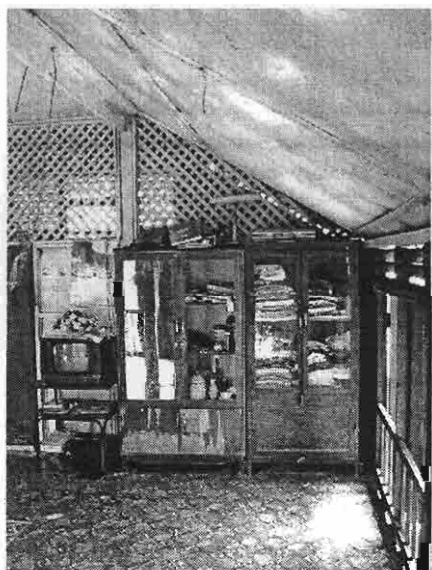
รูปที่ 3. 20 แสดงพื้นที่ส่วนเรือนครัวมีบันไดขึ้นเรือนของ
ฝ่ายหญิงและบันไดลงสำหรับขึ้นครัว

รูปที่ 3. 21 แสดงพื้นที่ส่วนพักผ่อนภายในเรือนมีความโปร่งสบาย
อากาศได้ดี

รูปที่ 3. 22 พื้นที่ส่วนเรือนครัวไม่มีการทำฝ้าเพดานมีการระบาย
อากาศได้ดี

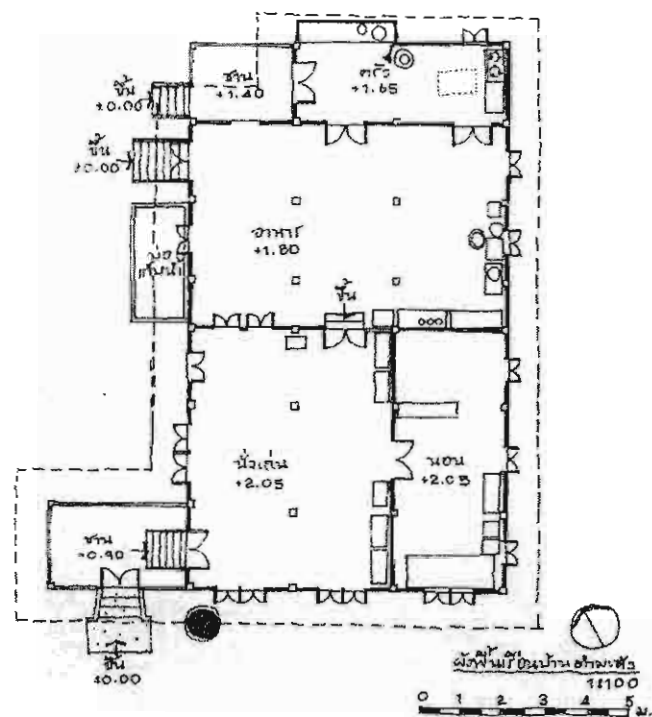
รูปที่ 3. 23 ลักษณะของหลังคาปีกนกที่เป็นตัวกำหนดพื้นที่การใช้
สอยภายในส่วนต่างๆในเรือน

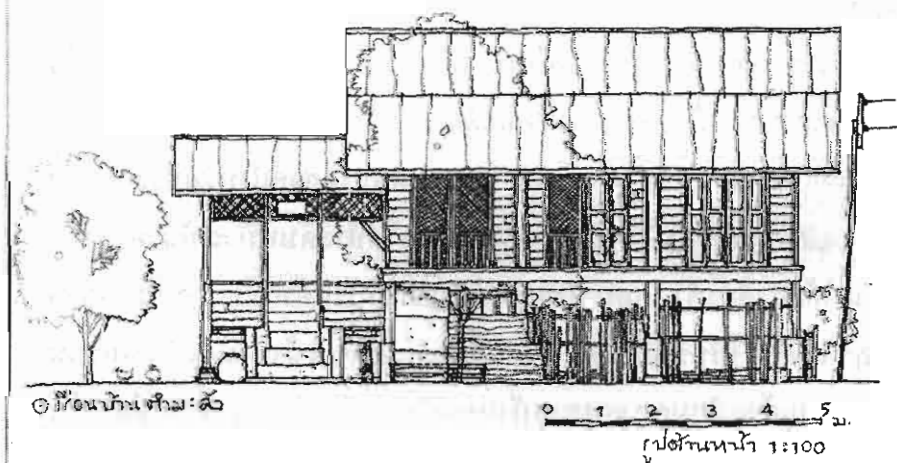
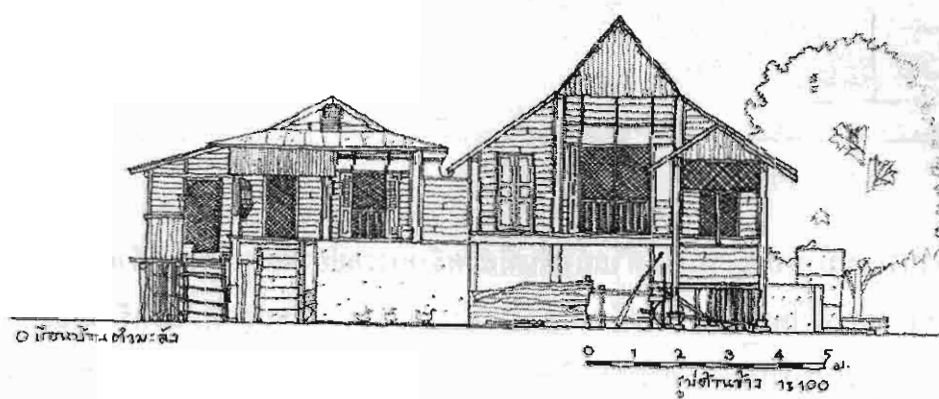
รูปที่ 3. 24 ถังเก็บน้ำบริเวณด้านหน้าเรือนครัว

คุณลักษณะของสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมในเรือนพื้นถิ่น:กรณีศึกษาเปรียบเทียบบเรือนพื้นถิ่นฯ
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่รัฐปรักและปันัง ประเทศมาเลเซีย

ศนิ ล้มทองสกุลและคณะฯ

รูปที่ 3. 25 รูปผังพื้นเรือนค้ำมะลัง

รูปที่ 3. 26 รูปด้านเรือนค้ำมะลัง

เรือน T3

เจ้าของเรือน ชื่อ นายฮาฮีสะนิ อาแล

ที่ตั้ง บ้านเลขที่ 121 บ้านท่าสาป ตำบลท่าสาป อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

วันที่สำรวจ 11 พ.ค. 2546

ผังบริเวณและภูมิสถาปัตยกรรม

ผังบริเวณและภูมิสถาปัตยกรรมของบ้านหลังนี้เป็นลักษณะของบ้านที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทางด้านปศุสัตว์ และสวนมะพร้าว โดยตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่ราบเชิงเขา มีการตั้งบ้านเรือนค่อนข้างกระจายตัว มีการแบ่งอาณาเขตด้วยรั้วลวดหนามและแนวต้นไม้จำพวก มะพร้าว นุ่น กล้วย เป็นต้น

รูปที่ 3. 28 พื้นที่บริเวณด้านหน้าบ้าน

รูปที่ 3. 29 คอกวัว

ภายในบริเวณอาณาบริเวณบ้านประกอบไปด้วยทั้งพื้นที่สำหรับการอยู่อาศัย และพื้นที่ทำเกษตรกรรม คือ สวนมะพร้าว และคอกวัว โดยแบ่งบริเวณด้านหลังเป็นสวนมะพร้าว โดยปลูกต้นมะพร้าวเรียงเป็นแถวตาตาราง (Grid) ส่วนบริเวณด้านหน้ามีการปลูกเรือนสำหรับอยู่อาศัยอยู่ตรงกลางที่ ด้านติดถนน ตัวเรือนมีการสร้างต่อเติมขยายพื้นที่ออกไปทางหลังบ้าน บริเวณด้านหลังและข้างบ้านด้านหนึ่งมีการสร้างเป็นคอกวัว เป็นโรงเรือนมุงด้วยหลังคาสังกะสี ส่วนด้านข้างบ้านอีกด้านหนึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ตอบสนองการอยู่อาศัยซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับตัวเรือนได้ด้วยบันไดด้านข้างบ้าน ประกอบด้วยห้องส้วมนอกบ้าน แปลงปลูกพืชผักสวนครัว บ่อน้ำ หอเก็บน้ำ ศาลาเอนกประสงค์สำหรับประกอบกิจกรรมต่างๆและใช้ตั้งเครื่องสูบน้ำ บริเวณด้านหน้าบ้านมีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับบริเวณบันไดทางขึ้นหน้าบ้านและบันไดด้านข้างบ้าน ได้แก่ เฟื่องฟ้า โกสน บานบุรี ส่วนบันไดบ้านด้านข้างบ้านด้านหลังที่เชื่อมต่อกับครัวจะ ไม่มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ นอกจากบริเวณระเบียงหน้าบ้านยังมีการแขวนกล้วยไม้เพื่อประดับเพื่อความสวยงามด้วย ลักษณะของลานบ้านจะเป็นลานดินที่มีหญ้าขึ้นเหมือนเป็นสนามหญ้า บางส่วนก็เป็นลานดิน บริเวณโดยรอบคอกวัวมีการนำหินเกล็ดมาเททับพื้นดิน บริเวณทาง

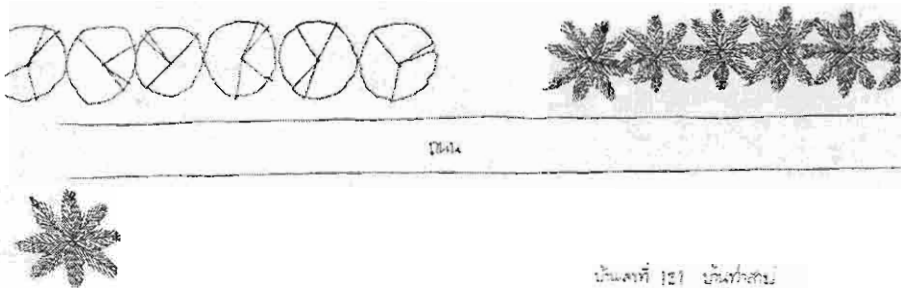
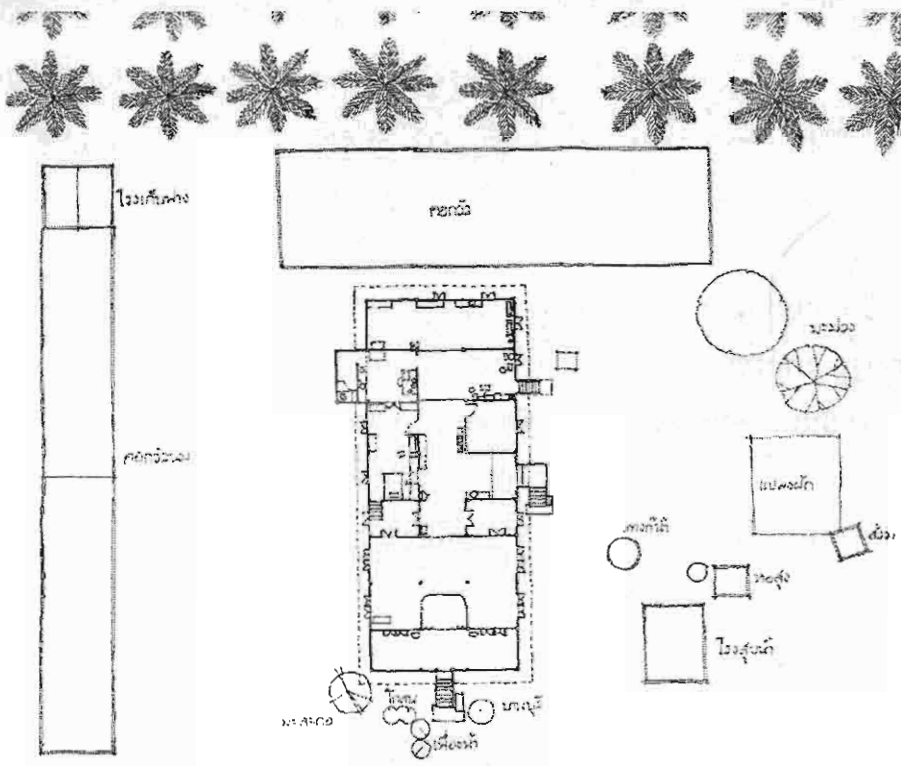
เข้าบ้านจากประตูรั้วถึงตัวเรือนมีการทำเป็นถนนคอนกรีตเพื่อรถยนต์สามารถแล่นเข้ามาจอดบริเวณใต้
ถุนเรือนได้

รูปที่ 3.30 หอเก็บน้ำและศาลาเอนกประสงค์

รูปที่ 3.31 แปลงผัก

รูปที่ 3.32 ผังบริเวณ

บ้านเลขที่ 127 บ้านท่าข้าม
ตำบลท่าข้าม อำเภอเมือง 95000

สถาปัตยกรรม

เป็นเรือนพักอาศัยขนาดกลางพื้นที่ตัวเรือนประมาณ 150 ตร.ม. ตัวเรือนมีความยาวประมาณ 20 เมตร กว้าง 8 เมตร มีบริเวณรอบตัวบ้านค่อนข้างใหญ่ การแบ่งพื้นที่ใช้สอยแบ่งเป็น 3 ส่วนที่ชัดเจน ประกอบด้วย ส่วนด้านหน้าซึ่งมีชานนอกยาวตลอดความกว้างของเรือนและพื้นที่โถงด้านในขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของเรือนหลังนี้ มีขนาดประมาณ 50 ตารางเมตร ซึ่งใช้พื้นที่ประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่เรือนทั้งหมด สำหรับเป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและเป็นที่รับแขก พื้นที่ส่วนกลางประกอบด้วยห้องนอน 4 ห้องเชื่อมต่อกับโถงกลางบ้านซึ่งต่อเนื่องกับทางขึ้นด้านข้างซึ่งถูกประดับประดาด้วยไม้คองคางม ส่วนที่น่าสนใจของพื้นที่บริเวณนี้คือมีบันไดบริเวณห้องนอนใหญ่ซึ่งสามารถลงไปในส่วนใต้ถุนเรือนซึ่งต่อเติมเป็นห้องสำหรับเก็บของและเป็นทางเข้าจากใต้ถุนบ้านได้อีกทางหนึ่ง และพื้นที่ส่วนด้านหลังเรือนซึ่งเป็นส่วนรับประทานอาหาร ส่วนครัวและที่เก็บของ มีการต่อเติมห้องน้ำ ก่ออิฐฉาบปูนออกไปนอกตัวเรือนโดยสามารถเข้าได้จากภายในตัวเรือน

ลักษณะขององค์ประกอบเรือน

เป็นเรือนโครงสร้างไม้ ใต้ถุนสูงประมาณ 1.80 เมตร ตัวเรือนประกอบด้วยหลังคาทรงบรรณสองหลังคาด้านหน้า ตามรูปแบบเรือนภาคใต้ชัดเจน ส่วนครัวด้านหลังเรือนเป็นหลังคาปั้นหยาวางอีกชั้นหนึ่ง วัสดุหลังคาเป็นหลังคากระเบื้องดินเผา ฝ้าเพดานบริเวณตัวเรือนเป็นกระเบื้องแผ่นเรียบ บันไดทางขึ้นเป็นคอนกรีตทั้งทางด้านหน้าและด้านข้าง เฉพาะบันไดด้านหน้าจะมีราวกันตกสูงประมาณ 60 ซม. ผนังอาคารเป็นไม้ตีซ้อนเกล็ดแนวอนข้อมสัทธิธรรมชาติ การประดับตกแต่งเน้นการใช้กระจกสีและการเขียนลายพรรณพฤกษาบริเวณช่องแสงของบริเวณ โถงด้านหน้า มีการต่อเติมห้องน้ำและกันห้องเก็บของบริเวณใต้ถุนเรือนบางส่วนลักษณะเป็นการก่ออิฐฉาบปูนทั้งหมด

รูปที่ 3.33 รูปลักษณะของมวลเรือนลักษณะหลังคาทรงบรรณสอง

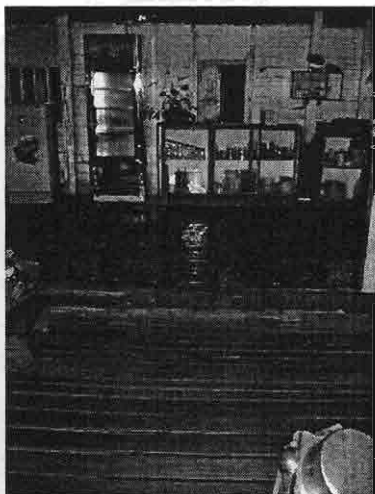

รูปที่ 3.34 ทางขึ้นด้านข้างเรือนและบันไดส่วน เรือนครัวมีการประดับประดาด้วยไม้คอง

ลักษณะการใช้สอยและการต่อเติมของบ้านหลังนี้จากความเห็นของผู้สำรวจเห็นว่ามีความ
ลงตัวค่อนข้างมาก มีการใช้สอยได้ดีโดยเฉพาะในส่วนของพื้นที่ต่อเติมบริเวณห้องน้่านบนเรือนและ
ห้องเก็บของบริเวณใต้ถุน ไม่ปรากฏให้เห็นความขัดแย้งที่กระทบต่อตัวสถาปัตยกรรมเดิม โดย
เฉพาะอย่างยิ่งตัวอาคารยังมีการดูแลรักษาและซ่อมแซมอย่างดี การประดับประดาอยู่ในความเรียบ
ง่ายการปลูกไม้ประดับบริเวณทางขึ้นบ้านบริเวณด้านหน้าและด้านข้างช่วยส่งเสริมให้เรือนมีความ
ร่มรื่นยิ่งขึ้น

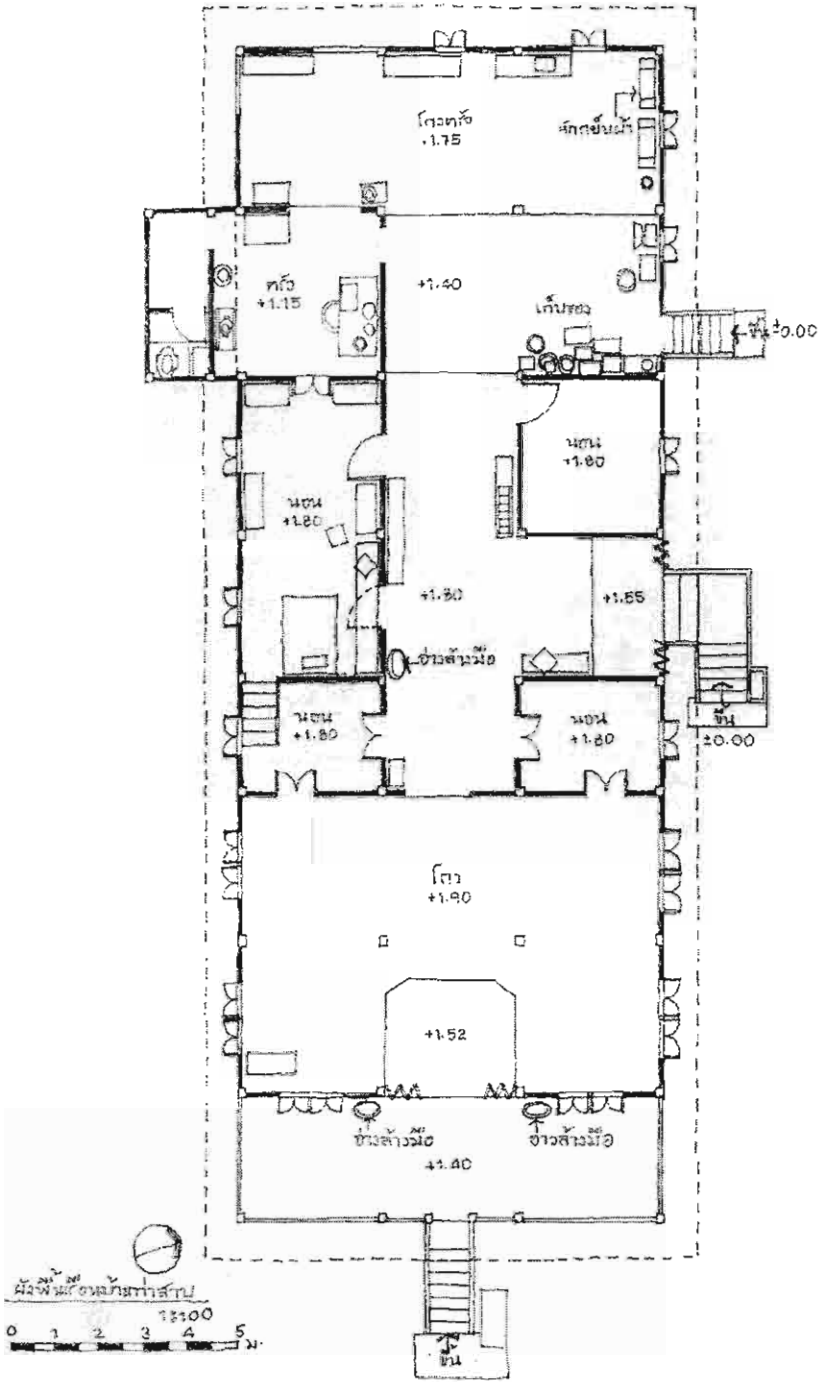
รูปที่ 3.35 การประดับช่องแสงเหนือประตู
ด้วยกระจกลี และการเขียนลวดลายลงบน
กระจก

รูปที่ 3.36 พื้นที่ส่วนโรงภายในบ้านขนาด
ใหญ่ ใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
และเป็นที่รับแขก

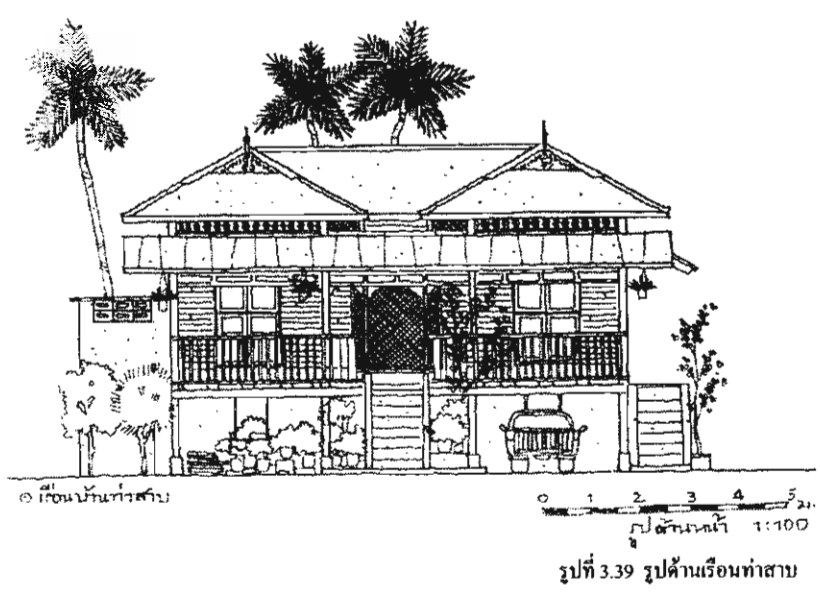
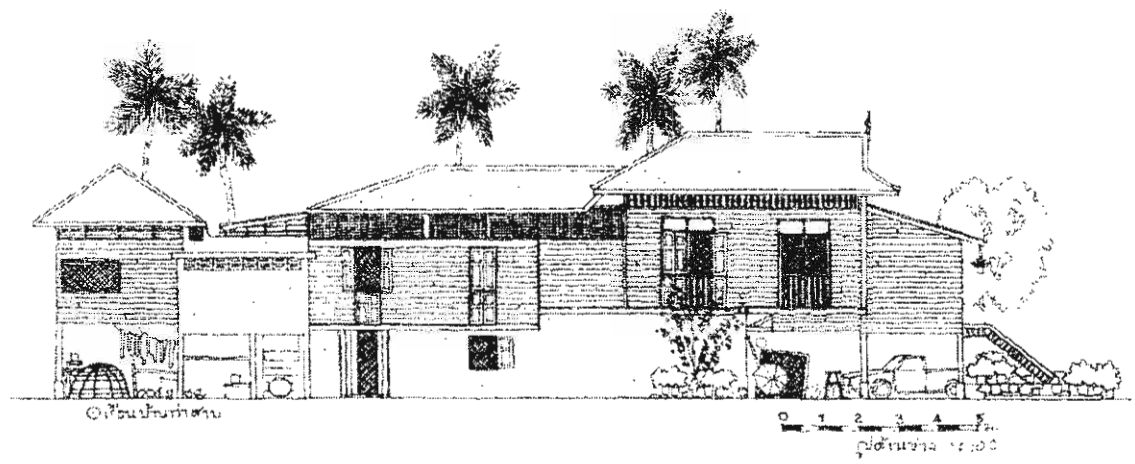
รูปที่ 3.37 ลักษณะช่วงเปิดบริเวณโรงภายใน
เรือนมีการระบายอากาศได้ดี

รูปที่ 3.38 ผังพื้นเรือนทำสาบ

ขนาดพื้นที่ใช้สอย

ชานด้านหน้า	22	ตารางเมตร
ส่วนนั่งเล่น	54	ตารางเมตร
ส่วนนอน	40	ตารางเมตร
ส่วนครัว	25	ตารางเมตร

เรือน T4

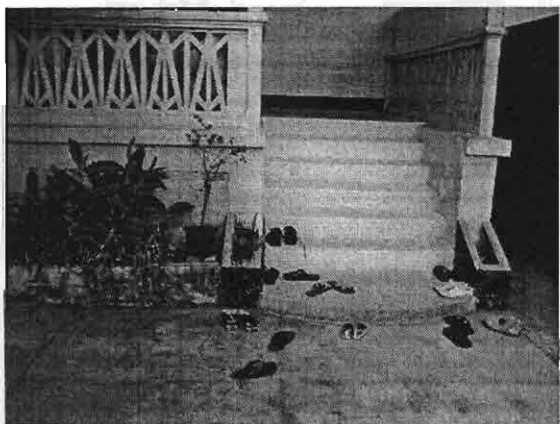
เจ้าของเรือน ชื่อ นายสนั่น อารี (อาลีอิสเฮาะ)
ที่ตั้ง บ้านเลขที่ 29 บ้านถนนนรินทรราช ตำบลสะบารัง อำเภอเมืองปัตตานี
จังหวัดปัตตานี
วันที่สำรวจ 10 พ.ค. 2546

ผังบริเวณและภูมิสถาปัตยกรรมของบ้านหลังนี้เป็นลักษณะของบ้านของคหบดี โดยตั้งอยู่กลางเมืองปัตตานี ริมแม่น้ำปัตตานี ด้านหน้าบ้านเป็นถนนเลียบริมแม่น้ำปัตตานี ด้านข้างและด้านหลังบ้านติดกับบ้านที่อยู่ใกล้เคียง มีการกั้นอาณาเขตด้วยรั้วอิฐบล็อก

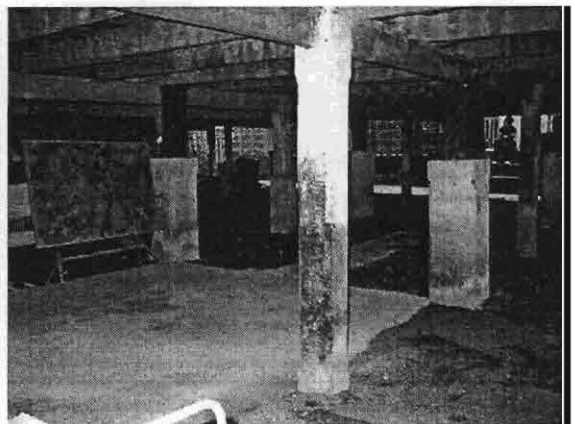

รูปที่ 3.40 พื้นที่ริมแม่น้ำปัตตานี

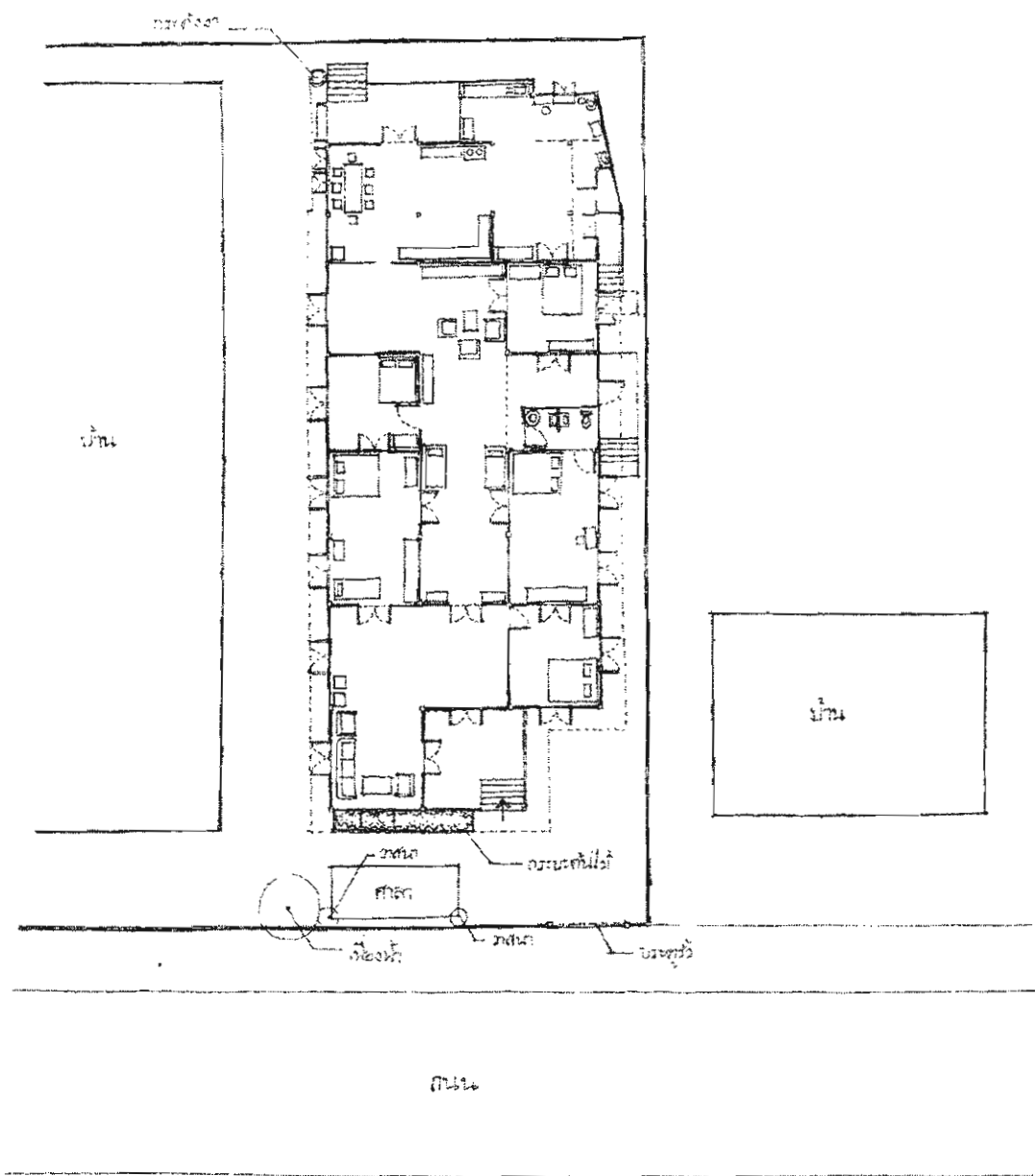
ภายในอาณาบริเวณบ้านจะเป็นพื้นที่ของตัวเรือนสำหรับอยู่อาศัยเกือบทั้งหมด เหลือพื้นที่เปิดโล่งบริเวณด้านหน้าบ้านที่มีศาลาสำหรับเป็นโรงจอดรถ มีการปลูกไม้ประดับในกระบะปลูกต้นไม้ได้แก่ จิงแดง บอนสี วาสนา เฟื่องฟ้า พื้นที่ส่วนใหญ่ได้ทำเป็นพื้นคอนกรีตเกือบทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีการใช้ไม้กระดางวางตามทางขึ้นบันไดด้านข้างและหลังบ้าน เช่น กระดังงา ส่วนพื้นที่ใต้ถุนเรือนไม่มีการใช้ประโยชน์

รูปที่ 3.41 กระบะต้นไม้ทางขึ้นบันไดหน้าบ้าน

รูปที่ 3.42 บริเวณใต้ถุน

รูป 3.43 ผังบริเวณ

สถาปัตยกรรม

เป็นเรือนพักอาศัยขนาดใหญ่ สร้างเต็มพื้นที่ ลักษณะเรือนเป็นอาคารชั้นเดียวยกได้สูงประมาณ 1 เมตร มีความยาวตลอดอาคารประมาณ 30 เมตร ความกว้างอาคาร ประมาณ 12 เมตร การแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในตัวเรือนแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ พื้นที่ส่วนหน้า ประกอบด้วย ส่วนชานด้านหน้า ส่วนรับแขก และห้องนอนแขก พื้นที่ส่วนกลาง ประกอบด้วย โถงกลางและส่วนพักผ่อนที่เป็นพื้นที่เชื่อมต่อส่วนด้านหน้าและด้านหลัง (ส่วนครัว) ห้องนอนจำนวนถึง 5 ห้อง และมีการกันผนังทุกห้อง ห้องน้ำ 2 ห้อง และทางขึ้นเรือนด้านข้างซึ่งปัจจุบันไม่มีการใช้งานเนื่องจากการสร้างเรือนใหม่ติดกับทางขึ้นเรือนด้านข้าง และส่วนพื้นที่ด้านหลังประกอบด้วยส่วนครัวส่วนรับประทานอาหารและส่วนชานที่ออกสู่ด้านหลังอาคาร

ลักษณะขององค์ประกอบเรือน

เป็นเรือนโครงสร้างไม้ วางบนฐานเสาคอนกรีตสูง 60 ซม. ตัวเรือนประกอบด้วยหลังคา 2 ชุด คือบริเวณส่วนตัวเรือนอาคารและส่วนเรือนครัวด้านหลัง หลังคาเป็นลักษณะทรงโบราณผสมหลังคาปั้นหยา ปูด้วยกระเบื้องดินเผามีฝาเพดานตีด้วยไม้ทางนอนและกระเบื้องกระดาดตลอดตัวเรือน ทางขึ้นด้านหน้าและด้านข้างเรือนเป็นบันไดและระเบียงคอนกรีต ผนังอาคารเป็นไม้ตีชิดทางนอน พื้นเป็นพื้นไม้ปูด้วยเสื่อน้ำมันทั้งตัวเรือนและส่วนครัว มีการต่อเติมส่วนห้องน้ำก่ออิฐถือปูนบริเวณทางขึ้นด้านข้าง หลังคาเป็นคอนกรีต ลวดลายและการประดับของเรือนทั้งหมดเป็นลายเรขาคณิตบริเวณช่องลมเหนือหน้าต่างและประตูซึ่งปรากฏให้เห็นทั้งภายนอกและภายในอาคาร

รูปที่ 3.44 ลักษณะของเรือนที่อยู่ในเมืองที่เน้นรูปลักษณ์อาคาร

จากการสำรวจได้ข้อสังเกตว่าลักษณะเรือนที่อยู่ภายในเมืองจะเห็นถึงความพยายามในการจัดสรรพื้นที่ภายในให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตัวเรือนจะเน้นเฉพาะด้านหน้าบ้านซึ่งติดต่อกับทางสัญจร ความสัมพันธ์กับบริบทรอบๆเป็นลักษณะของการเชื่อมโยงกับบ้านข้างเคียงไม่มีสภาพแวดล้อมธรรมชาติเป็นตัวเชื่อมโยง